СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 34. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 11. лютого, 1927. VOL. XXXV. No. 34. Jersey City, N. J., Friday, February 11. 1927. THREE CENTS

АМЕРИКА РАЗ НА ВСЕ ПОКІНЧИЛА ЗІ СВІТОВИМ СУДОМ

СЕНАТ ПОКІНЧИВ ВСЯКІ ТОЛКИ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ УЧАСТЬ В НЬОМУ.

ВАШИНГТОН, 9. лютого. — На вістку, подану приватною дорогою, що Англія та ще дві другі держави мали відкинути американські застереження щодо приступлення Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів, американський сенат відразу ухвалив резолюцію, якою відкликується всяку акцію, зміряючу до приступлення до сього суду.

За резолюцією голосувало 59 сенаторів, проти всего 30. Перед голосованнєм була лишень коротка дебата. Після голосовання богато сенаторів висказало публично своє вдоволеннє зі становища сенату. Найбільше вдоволений був очевидно сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ, котрий від давна вже провадив завзяту боротьбу проти пляну американської участи в світовім суді.

З похвалами для акції сенату виступили навіть конгресмени, котрі свого часу були за таким приступленнєм; видно, вони вже вдоволені, що тяжка справа якось остаточно полагоджена.

ХОЧУТЬ ВІДДАТИ КОНГРЕСОВИ СПРАВИ ТРЕТОГО РЕЧИНЦЯ ПРЕЗИДЕНТА. — ДЕМОКРАТИ И ПОСТУПОВЦІ МАЮТЬ ВНЕСТИ РЕЗОЛЮЦІЮ ПРО СЮ СПІРНУ СПРАВУ.

ВАШИНГТОН, 9. лютого. — З огляду на те, що президент Кулидж відай наміряє старатися виступати ще раз кандидатом республиканської партії на уряд президента Злучених Держав, демократи й поступові републиканці мають намір предложити конгресови до вирішення питаннє, чи має людина, що буда дві каденції президентом, ставати кандидатом у трете.

Подібну резолюцію вже раз ухвалено було в 1875. році проти тодішного президента Гранта. В тодішній резолюції конгрес висказався проти третої кандидатури Гранта, опираючися на заяві Вашингтона, що републиканська форма правління сього вимагає.

ЮНІЯ РОБІТНИКІВ, ВИРАБЛЯЮЧИХ ПАПЕРОВІ БАКСИ, ВІДКЛИКУЄ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 9. лютого. — Менаджер юнії робітників, занятих у фабриках паперових бакс, котрі від 17 тижнів вели страйк, вислав до робітників повідомлення, що страйк закінчений.

Менаджер заявляє, що страйк не має вигдядів на успіх з огляду на повну байдужність публики до домагань робітників.

Через довгу боротьбу юнія вичерпала всі фонди, яких публика через свою байдужність до страйкарів не поповнила.

ЛІКАРІ ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД НЕДУГАМИ СЕРЦЯ.

НЮ ЙОРК, 9. лютого. — Нюйорське Товариство Здоровля Сухіт видало звіт зі своїх розслідів тенденцій людського здоровля за послідних 25 літ. У звіті є цілий ряд незвичайних несподіванок.

Межи ними найбільшою відай є ствердженнє тенденції нового віку до недуг серця. Кажуть лікарі ,які робили се слідство, що найбільше людий послідними роками вмирає таки на недуги серця. В місті Ню Йорку на сї недуги припадає пересічно одна пята частина смертий. На недуги серця хорують навіть шкільні діти. Головно дівчата піддаються ріжним серцевим недугам. Хлопці виказують під сим оглядом більшу відпорність.

ЗВУРУШУЮЧА СЦЕНА В СУДІ ПРИ ЗАСУДЖЕННЮ МЕЙОРА МІСТА.

НЮ ЙОРК, 9. лютого. — На нинішний день визначив федеральний суд проголошеннє судового вироку на Генрі Висела, мейора нюджерського міста Еджвотера, якого минувшого тижня признали присяжні судді співвинним заговору проти прогибіційного закона.

На сей день зголосилося до суду велике число еджвотерських горожан, щоби просити суд о помилуваннє для їх мейора. Деякі прошаки стояли зі сльозами в очах. Суддя видно теж був зворушений такою демонстраціею симпатії та дав засудженому лишень 1 рік і 1 день.

СМЕРТЬ МОЛОДОГО ЧОЛОВІКА ПІДЧАС ГРИ.

БЕЙОН, Ню Джерзі, 9. лютого. — У місцевій висшій вокаційній школі помер нині 19-літний Іван Томпко. Смерть наступила після гри в „бейзбол" межи двома місцевими „тімами". Поліція каже, що смерть наступила після бійки, що вивязалася підчас гри. Лікар каже, що покійний помер з великого напруження серця.

ВЕЛИКІ БУРІ НА ОКЕАНІ.

НЮ ЙОРК, 9. лютого. — До сього порту приплило нині 6 великих пароходів, з котрих кождий опізнився більше або менче через сильні бурі, що лютували на північній части Атлянтійського океану за цілий послідний тиждень.

На кораблі Гамбурзі буря кинула двома пасажирами так сильно, що вони віднесли поважні тілесні ушкодження.

ДІЯС ЗАЯВЛЯЄ ГОТОВІСТЬ УСТУПИТИ.

МАНАГВА, Нікарагва, 9. лютого. — Діяс, кандидат на уряд президента Нікарагви з консервативної партії, котрого американський уряд признає правно вибраним президентом, заявив публично, що готов уступити, як сього захоче америк. уряд.

СІЛЬСЬКІ ТРАГЕДІЇ.

В околиці Кросна, у селі Оджиконь, родина 54-літнього селянина Енджея Гжибала вбила його вночі, після попередньої пляновoї змови, а щоби затерти сліди злочину, зааранжувала буцімто грабунок бандитів: з виломом дверей, порозкиданими меблями. Гжибала вів віддавна війну з жінкою, сином, зятем і невісткою. Слідство ствердило їх вину. — Тернопільський суд засудив на 6 літ тажкої вязниці селянку Р. Орищук з Денисова, яка ще в 1919 р. хотіла вбити сокирою свого чоловіка, котрий вернувся з російського полону. Після невдатного замаху вона довго скривалась, аж минулого року літом її арештовано. На суді ствердили, що вона намовляла ще одного із сусідів помогти їй у злочині. — У селі Черкасах біля Львова застрілив вечером у полі 25-літнього Миколу Дуфанця один із сусідів; слідство покищо не найшло винуватця. Останні літа, що перейшли над селом чорною хмарою, не минули без наслідків.

ОСВОБОДЖЕННЄ ВЯЗНІВ У БРАЗИЛІЇ.

Президент Бразилії, др. Вашингтон Луїз освободив із вязниць усіх військових і цивільних, які від чотирох літ були вмішані чи брали участь в революціях, а яким ще не виточено процесу.

Зістав також випущений на свободу з вязниці Маврісіо де Ляєрда, знаний журналіст бразилійський, що тому два роки був замішаний в політичні заворушення. Приятелі приготовили йому овацію. З острова „Трінідад" на Атлянтику звільнив уряд також усіх вязнів політичних, яким доси не виточено ще процесу; рівнож і з кольонії карної, Клявеляндії, над рікою Ойяпок, зістали звільнені всі досі ще не процесовані вязні, заслані послідними президентами Бразилії.

МАЮТЬ УЖЕ ДОСИТЬ „МОДЕРНОГО".

Німецька танцюристка Валеска Герль стала славною тим, що перевищила своїми „модерними" вихилясами всі инші. Поїхала показати своє мистецтво до Парижа і виступала в одним з найкращих театрів „Театрі Елізейських Піль". Частина публики була сильно невдоволена екстравагантністю рухів і поз і почала свистати. Правда, найшлись і оборонці нового мистецтва, наслідком чого прийшло до бійки на пистуки, навіть з участю поліції. Але панна чи пані Герль покищо танцює далі, віруючи в свій успіх.

ОДИН МІЛІОН КАРБ. НА БУДУВАННЯ КИЇВСЬКОЇ ЕЛЕКТРОСТАЦІЇ.

Уряд СРСР затвердив постанову про асигнування 1 міліона карб. на будівельні роботи київської парової електростації наступного будівельного сезону.

Вже замовлено одну турбіну в Німеччині. Будівельні роботи не припинятимуться і в зимі.

КІНЕЦЬ ВОЛОДИМИРСЬКОЇ КОМЕДІЇ.

Володимирський процес за приналежність до Української Повстанчої Організації скінчився. В ньому суджено 151 українських селян та робітників. Після акту обвинувачення мали вони виклинати повстання, щоби відірвати українські землі від Польщі. Поліція випередила вибух повстання, виарештувавши масово мнимих членів повстанчої організації. Як ми вже доносили, цілий процес, що тревав два місяці, був лищень фарсою, щоби вкінці видати вже давно уплянований присуд. Вирок запав: 132 обвинувачених засуджено на 903 роки тюрми, а тільки 19 увільнено. 9 обвинувачених засуджено на досмертну тюрму.

В той спосіб Польща гадає позбутися найсвідомішого, а тому небезпечного для неї українського елементу.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ГАЛИЧИНІ.

Від якогось часу справа заснования українського університету в Галичині стала знову темою дня. Причинилася до цього поїздка члена ППС. Голуфка до Праги і до Подебрадів, де він зустрічався з українськими професорами і мав з ними балачки на тему українського університету в межах Польщі. На тій основі повстали думки, що Голуфко є емісаром польського уряду, який бажавби наклонити Українців до приняття польських пропозицій. На днях мав балачку на цю тему кореспондент „Слова польського" з новим міністром освіти Добруцьким. Добруцький успокоїв кореспондента, що нічого на річи нема і думка заснування українського університету у Львові має місце тільки в певних кругах і є далека від уряду. Так само місія Голуфка і його конференції зовсім не вяжуть польського уряду, який в справах шкільництва для національних меншостей має зовсім вільну руку.

Ця заява міністра освіти є незвичайно характеристична, бо вона зайвий раз доказує, що сподівання певних українських кол, угодово настроєних, не є то Пілсудський і його прибічники є готові піти на зустріч українським домаганиям, є безпідставні.

НАЙБІЛЬШИЙ ДИТЯЧИЙ САНАТОРІЙ В СРСР — НА УКРАЇНІ.

На весні 27 року Український Червоний Хрест розпочинає будувати великий дитячий санаторій в Лозанці (біля Одеси). Цей санаторій буде найбільшим санаторієм Союзу. Він розрахований на 1 тис. ліжок. Будування санаторія буде закінчено в 28 році.

МАТЕРІЯЛИ З ІСТОРІЇ КОЗАЧЧИНИ.

Підчас розбору архіву Ржищевського монастиря знайдено цінні матеріяли з історії козаччини та гетьманщини на Україні.

МАЄМО НОВУ ПЛАНЕТУ.

Париська Академія Наук пересилає світові коротеньку телеграму: в околиці сонця відкрили нову планету. Дрібниця, правда? Найвизначніщі сучасні астрономи ствердили, що істнування такої планети неможливе. Всі були пересвідчені, що широкий пояс світового простору, що тягнеться між сонцем і великими планетами: Меркурієм, Венерою, Землею і Марсом, давно прослідженний і що в ньому не можна найти вже нічого замітнішого. Тимчасом париська Академія робить усім несподіванку. Наукове значіння цієї звістки в тому, що нововідкрите небесне тіло приналежне не до громади малих мандрівних зір між Юпітером і Марсом, але кружляє по сусідству сіяючої королевої нашої системи. Трійка мандрівних зір Меркурій, Венера, Земля збільшується новою четвертою товаришкою чи товаришем. Подія, якої астрономія не знала на протязі десятків літ, від часу відкриття Нептуна — Леверієром. Телеграма не каже, чи ця нова планета находиться між Меркурієм і Венерою, чи Меркурієм і Сонцем. Слід пригадати, що французький лікар Лескарбо вже давно висловлював погляд про істнування тіла, яке ближче стоїть до сонця як Меркурій і називав його „Вульканом". Цей погляд, який уважали хибним, виявився правдивим. Таке небувале спізнене відкриття можна пояснити тим, що сонце своїм страшенно сильним світлом притьмарювало простір у найближчім своїм сусідстві.

В АКАДЕМІЇ НАУК.

Укрнаука затвердила проєкта про перетворення науково-дослідчої катедри історії України при Академії Наук в науково-дослідний Інститут, що ним керуватиме акад. Грушевський.

Науковий співробітник Української Академії Наук у Парижі Ілько Борщак, що редагує також „Український Вістник" в Парижі, повідомив Академію, що він знайшов у паризькому національному музеї невідомий досі документ генерального писаря гетьмана Мазепи Орлика та його небожа Войнаровського.

Документ стосується часів переходу Мазепи на бік шведського короля Карла, коли велися переговори з Францією та Швецією про перехід України до Швеції, та про її незалежність і відокремлення від Росії.

В історичних колах Академії зацікавлені цим документом.

ЖИДІВСЬКИЙ „БУНД" І УКРАЇНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИЧНІ ПАРТІЇ.

Центральний Комітет жидівської соц.-демократичної партії „Бунд" на одному з останніх засідань рішив увійти в близший контакт з польською Незал. соц. партією і укр. соц.-радикальною партією. Инші українські соціялістичні угрупування відмовилися від співпраці з „Бундом".

БРИТІЙСЬКІ ВІЙСКА ЗАЙМАЮТЬ ШАНГАЙ

ЛОНДОН, 9. лютого. — В Китаю ситуація так замотана і так змінчива, що всьо зміняється там як в калейдоскопі. Щойно вчера виглядало ще так, що британські війска не ввійдуть до Шангаю, а відійдуть до Гонгконг. Таку заяву зложив навіть в англійськім парляменті премієр Болдвин. А сегодня подають з урядових жерел, що війско обсадить Шангай в цїли охорони життя і майна англійських горожан.

Оба китайські уряди, кантонський і той, що в Пекінгу, запротестували проти цеї поведінки британського правительства. Націоналістичний уряд заявив, що він не підпише з Британією ніякого договору, коли вона виладує своє війско в Шангаю.

ДО 16 ЛІТ — НЕ ВІЛЬНО КУРИТИ В ТУРИНГІЇ.

БЕРЛІН, 9. лютого. — В цілій Німеччині розпочато кампанію проти пиття і куріння серед молоді. Турингія повзяла перша драстичні міри. По всіх публичних льокалях і на видних місцях оголошено оповістки, якими заборонюється куреня до 16-го року життя. Тих, що не повинуються сему, будуть карати. Будуть карати рівнож і родичів тих дітей, а далі властителів каварень і ресторанів, які дозволяють молоді на куріння і пиття.

СОВІТИ ВІДКИДАЮТЬ ЩЕ ОДНО ЗАПРОШЕННЄ ЛІГИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА, 9. лютого. — Секретаріят Ліги Націй почуває себе ображеним з приводу послідної відповіди совітського уряду, який відмовився від участи в нарадах над допомогою потерпівшим від великих нещастя, таких, як землетрясення, повени, голод і т. п.

Совіти відповіли, що відошлють кожде запрошеннє враз з ковертою назад, оскільки будуть їх запрошувати до нарад, які мають відбутися на швайцарській території. Секретаріят обурився тоном відповіди, а по тім обуренню урядники посміялися трохи над письмом і на тім справу закінчили.

Совіти не хочуть радити на швайцарській території з приводу вбивства їх посла Воровського, бо вони не одержали від Швайцарії відповідної сатисфакції.

ПАПУГА З ПЕРЕД 126 ЛІТ.

ЛОНДОН, 9. лютого. — Полковник Гарденс, який держить в себе папугу, звану Піт, через 55 літ, змушений був казати вшити для папуги жакетове вбрання. Папуга, яка має тепер 126 літ, втратила задля старости всі пера. Треба було її вбрати, щоби вкрити наге тіло. Поза тим папуга почуваєтся дуже добре. Говорить дуже богато і добре їсть.

СМЕРТЬ МОНАХА І ГЕНЕРАЛА.

РИМ, 9. лютого. — Помер францісканський монах Альфонсо Фуско, який був генералом і брав участь в війні, яку вела Італія в африканських кольоніях.

Під монашою святою яснів в помершого генеральський мундур зі всіми відзнаками.

ВІДКРИТТЯ СТАРИННИХ ПАМЯТОК В ВІРМЕНІЇ.

ЕРІВАН, Совітська Вірменія, 9. лютого. — В полудневій Вірменії, поздовж Севанського озера, відкрито старі памятники, на яких знайдено написи, подібні до єгипетських гієрогліфів, які годі відчитати, бо письмо незнане. Вчені подають, що вже тепер можна ствердити, що це памятники, які сягають в тисячаліття до приходу Христа. Це памятники культури, яка тут цвила в тім часі, коли цвила перська, єгипетська та асирійська культури.

СТРАХІТТЯ СОВІТСЬКИХ ТЮРМ.

РИГА, 9. лютого. — Арон Копман, американський горожанин, який вийшов з совітської тюрми, розповідає про страшні відносини в ріжних совітських тюрмах. Він перебував в сибірських тюрмах. Гнали їх піхотою по 100 миль. Засудили його за те, що замовив в американських промислових доставу паперу на $150,000. За це покарано його тюрмою, бо він нарушив в той спосіб закон про державні монополї. В тюрмі сидів від 1924 р. Купців і політичних арештантів злучено разом з кримінальними злочинцями.

ГАРНИЙ ДОХІД З ПОДАТКУ НА СТАРИХ КАВАЛЄРІВ.

РИМ, 9. лютого. — Італія буде мати 100,000,000 лірів доходу з щойно заведеного податку, який будуть платити старі парубки. Податок буде платити яких 1,700,000 людей.

Буде він виносити 25 лірів на рік в вікі 25 літ до 35, а 35 лірів в вікі від 35 до 50 років. Між 50 а 65 роком треба буде платити 25 лірів. Католицькі священники і офіцири будуть увільнені від цего податку.

КАПІТАН ВАЙТ ПЕРЕПРОШУЄ ГЛЕДСТОНА.

ЛОНДОН, 9. лютого. — Капітан Вайт, який назвав був старого Гледстона гипокритом, надіслав тепер до сина Гледстона, який боронив чести свого батька, письмо, в якім висказує свій великий жаль, коли він нарушив в той спосіб память великого англійського державного мужа.

ПИВНИЙ ТРОСТ В ЕВРОПІ.

ПРАГА, 9. лютого. — Роблять заходи, щоби положити конець взаїмній конкуренції і заложили трост в пивнім промислі Чехословаччини, Австрії і Німеччини. Трост цей мав би обняти цілу Центральну Европу.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОС У ПУСТИНИ

Нюйорський польський дневник „Нови Сьвят" приніс був у числі зі середи, 2. лютого, в рубриці „Ілюстрована Кроніка з Польскі" сензаційний заголовок „Україньци за порозуменем з Польсков".

Статейка хоче викликати в своїх читачів вражінне, що серед українського населення під польською кормигою починає назрівати переконанне, що дальша боротьба за незалежну українську державу є зовсім зайва та що треба заходитися коло зроблення з Поляками якоїсь угоди на основі признання польського панування над західними українськими землями.

На доказ існовання такого руху „Нови Сьвят" наводить „тшезьви ґлос руські" відомої хрунівської рептильки „Селянський Прапор" зі Станиславова. Так отже „тверезий голос руські" се собі звичайна польська пісонька на нуту „Не тратьте, куме, сили, спускайтесь на дно!" Стаття нападе на У. Н. Д. О. за те, що воно своєю боротьбою проти Польщі шкодить українським масам та закликає українських селян погодитися з Поляками і на знак згоди вибрати до сойму при найблизчих виборах хрунів зпід „Селянського Прапора".

До сего „тверезого голосу руского" додає „Нови Сьвят" від себе, що здалобся, щоби найшовся подібний серед Українців в Америці. „Нови Сьвят" видно не знає, що в Америці уже раз кликали одного польського урядника на освяченне українських прапорів. Не знає він теж, що ся подія се лишень відорваний факт. Загал української іміграції лишився недіткнений польською пропагандою, як зостався здоровим корінь українського народа в старім краю. Не дивлячися на тяжкі переслідування, український загал далі держиться своїх національних ідеалів, а про згоду з Поляками говорять лишень платні польські агенти, подібні до тих, яких не бракувало свого часу й серед польського народу. „Селянський Прапор" се шмата, плачена Поляками, а за поважний і тверезий голос нашого народа можуть його уважати хиба ті дураки, що в старім краю на такі дурниці видають гроші, а в Америці редакторські просвітителі, які ще й нині пишуть, що український рух сотворили „цісарсько-королівські урядники" в Берліні та що збройне повстанне Петлюри розбили польські війска. Того рода інформаторам уже хиба нічо не поможе. Треба хиба зовсім сліпої людини, щоби далася їм здурити.

Др. Остап Грицай.

СВЯТИЙ З АССІЗІ

З приводу 700-ліття смерти.

Епохи в історії народів зміняються, духовість і світогляд людей стають щораз инші і шукають собі щораз то инших висловів, устрій та форми вселюдського життя підлягають впливам кождочасних суспільних реформ, переворотів та обнов — одно тільки не зміняється в людині ніколи — її найглибша природа. Цілі епохи культурних змагань, починів і здобутків перeминули вже в історії народів, цілі століття цивілізаційної роботи та творчости, безліч релігійних, фільософічних та соціольоґічних систем складалися на те, аби вивести людину з темряви первісного, або, як сказавби песиміст, природного їй варварства на ясний шлях ідеальної совершенности, але варвар в людині всетаки неодоліємий. Мрії натхнених пророків, фільософів та поетів про провідну ідеальну ціль в розвитку народів — або, як кажуть блаженні ідеалісти, „людства" — се одно, а людина зі своєю відвічною, жорстокою боротьбою за істнованне — се друге. З одної сторони божа всевидучість, кальокаґатія, гармонія духа й тіла, обєднуванне всіх сил в людині і обєднуванне всіх людей по лінії стремління до найвисшого, а з другої все наново і все з тим самим варварським цинізмом: bellum omnium contra omnes. — „Треба всеї енерґії, всеї погоди, всеї невмолимости характеру до того, аби не стратити віри в людей і не проклясти їх" — каже раз про се один з найласкавійших Ґеніїв людства, Персі Б. Шеллі, а його великий товариш, льорд Байрон, після вісімнадцяти століть культурного розвитку народів, уважає демонізм в людині трохи не одиноким гідним сюжетом своєї творчости. Заприсяжені сторожі дрібноміщанського ідеалізму на всіх університетських катедрах Европи лаяли, правда, зі зворушаючим патосом льояльних і кальоґатично зрівноважених професорів препоганого Шопенгауера за те, що він у своїй безбожній фільософічній системі увесь сей світ — „die beste aller Welten, — як хвалився поцтивий Ґотфрід Вільгельм Ляйбніц — проголосив безцільним хаосом безумної, сліпої волі. І заворушилися дрібно-міщанські лоби всеї льояльної та ідеальної Европи, коли Еміль Золя почав свій страшний цикль двадцяти романів, про бестію в людині і розкрив її скрізь, починаючи від міністерських палаців, а кінчаючи підземеллями Жерміналю. — Профанація, профанація! — кричав буржуйський лоб з кокардою вселюдського ідеалізму — і деж мораль, де релігія, де святість Єговиного людства? І він декретував ураз з катехитами і Максом Нордауом: се скандал. Миж на вершинах XIX . століття! В нас же христіянство, мораль, гуманність і мирові нагороди Нобля! І те Шіллерове: Die Würde der Menschheit!

Словом:

Революції не треба нікому ніякої. У світі все є в найкрасшім ладі, людство стремить собі спокійнісінько до катехитичної досконалости, професори навчають скрізь кальоґатії, в соборах богослуження з процесіями і монстранціями, а мудрі царі й цісарі запивають здоровле народів і вселюдське братерство при кожнім дипльоматичнім бенкеті. І здавалося, що от уже тільки один крок був до врочистої проклямації вселюдського мира та окнечної смерти вселюдської бестії, коли се раптом, на вершинах XIX., архи-культурного століття — почалася на чудо, на диво та відвічна гроза, якій па імя не инакше, тільки: Bellum omnium contra omnes! Неодолімий варвар в людині двигнувся. Вселюдська бестія почала шаліти знову, як і тому тисячі століть назад, стала мордувати, палити й катувати з насолодою старих Ассирійців, з невмолимостю Римлян, з кровожадностю Джінґісханів, з усеруйнуючим завзяттєм військових банд з епохи 30-літньої війни, і вершини культурного XIX. ст. окрівавилися так, як в найтемнійших часах найтемнійшого варварства. Христос, мир, любов — що се таке? Воля, братерство, рівність — де й коли воно таке було? Спершу з глумливим милосердем, а далі з безмірним счудованнем почали ми собі після орґій военних банкетів крови пригадувати тих рідких вибранців Духа, що по прикладу Христа проповідали колись шаліючим бестіям сього міра релігію вселюдської любови, і з таким же счудуванием згадуємо нині й того справді святого чудака, який тому 700 літ намагався у своїй ангельській наівности обновити в світі бестій Христову релігію любови, а якому імя:

Франц з Ассізі.

Хто з нас не чував про нього того відомого на весь світ переказу про те, як то святий Франц проповідав птахам, рибам і звірам, як то захоплені пташки клонили перед ним в радісну подяку свої головочки, і як-то навіть хижий вовк з Аґобіо, котюга й горлоріз, дав святому свою лабу з обітом, що на все покине напастувати людей та немічних звірів? В таких і инших леґендах про святого з Ассізі є очевидно тільки люба, як полева лелія краса наівних передань кохаючого простолюддя, але попри те зазначується в них, як зрештою в усьому, що творить пречистий Дух народньої поезії — і глибокий символ. Той леґендарний хижак, якому божеський ідеаліст з Ассізі проповідує релігію любови, се може не простий собі аґобський вовк, а грізний символ того хижого, вовчого роду в людськім тілі, який в епосі Франца володів скрізь в середньовічнім світі, пожерав усе немічне і все, що хотів і зміг поглотити, і царював в неодолієних лицарських замках та і — головно — в цісарських і папських палацах. Франц, як відомо, родиться в р. 1182, а вмирає 3. X. 1226. Так його недовге, надлюдським самопожертвованнєм передвчасно вкорочене життє припадає саме на час цезарівського імперіялізму в політиці римських папів, репрезентованого так могутньо папою Іннокентом III., на часи крівавих Хрестоносних походів, жорстокого гонення т. зв. єретиків у звязку з релігійним переворотом, що його намагалися викликати тоді гурти Вальдензів та Альбіґензів та на часи імперіялістичних змагань цісарів середновічної Німеччини. В таких часах безоглядної деспотії всяких владик — все одно чи вони сиділи як мнимі заступники Христа на папському престолі, чи на цісарських тронах, чи тільки на лицарських стільцях — в добі страшних соціяльних ріжниць і поневолення всього, що не мало сили остоятися проти наступу варварської, фізичної перемоги, в таких часах, кажучи, змаганне до реформи і обновлення суспільности всього світа в дусі первісного христіянства, вражає і справді як lux in tenebris. Бо з наукою Христа той світ епохи Франца з Ассізі — особливож в висших колах — не мав уже і справді нічогісько спільного. В боротьбі папів за світську владу в Европі було все инше, тільки не дух христіянської покори і справжньої релігії. У Хрестоносних походах допускалися ті, ніби Христові лицарі таких ганебних звірств, жорстокостей і соромних злочинів, що ще й сьогодня здріґається душа, коли читати нпр. таку подробицю, як отта, що після здобуття Єрусалима в першім поході, Хрестоносці у святині помордували стільки людей, що коні стояли — як подає очевидець, духовник Раймунд з Провансії — у крові по коліна. Bestia triumphans! В жорстокім шаліттю Іннокента III. проти Альбіґензів, які у своїй „Єресі" не бажалиж нічого иншого, тільки повороту до первісної науки Христа з усіми її послідовностями в життю, христіянські кати вимордували завдяки нечуваній лютости таких „Євангельських" леґатів і полководводців, як Пєрр Кастельно та Сімон з Монфорту підчас одного тільки наступу на город Безіє 20.000 невинних людей. І безліч такого иншого. Якже тому не сказати, що діло Франца з Ассізі заслуговалоб і справді на славу всеісторичного значіня, колиб його творець був довершив його з усею послідовностю по лінії революційної обнови всеї суспільности і передовсім — в соціяльному напрямі?

Та щож — Франц з Ассізі хоч і зачав як великий революціонер, то скінчив, на жаль, як католицький святий.

Замісць продовжувати соціяльно-революційну роботу свого славного попередника і земляка, Арнольда з Бресції (повішеного по наказу папи Андріяна IV. 1155 р.) та реформаторські змагання Альбіґензів, Франц, хоч і вогнистими словами проголошував соціяльні та релігійні недостачі свого часу, зберіг у своїм відношенню до папської Курії становище абсолютної покори, і все, що підприймав, робив залежним від папського imprimatur. Тимто і являються нам сьогодня всі його фактичні здобутки — отже в першу чергу повстанне монашого ордену Францісканів (Міноритів), Францісканок, Клярисок і т. ин. — в суті речі тільки скріпленнєм римо-католицької реакції та контрреволюції, хоч індивідуальність Франца гідна була инших, для світа справді спасенних досягань. Завужений в цілости на Евангеліє, яке для нього було альфою і омеґою всеї людської мудрости, святий з Ассізі нерадо бачив нпр. просвітну працю своїх учеників (конфлікт з Петром Стачія в Больонії) та якінебудь їх самостійні почини (основанне шпиталя для прокажених). Що з того, що він сам був просто незрівнаним представником непорочного, як Спасителя кров Христіянства? Що його гимни і молитви, хвилі його захоплення Христом (стигмати), служенне вбогим та нещасним та його славна проповідь в султана Єгипту, як і не менше його леґендарно гарна любов до звірів, гідні памяти і найдальших поколінь, як своєрідний приклад нечуваного серафізму в людині? В суті речі лишилося все те принадною темою для католицьких леґенд, але для визволення суспільних кляс, неволених коронованими бестіями, не стало зворотним моментом ніяк. І аж чудно, що нинішний католицький світ так святочно шанує 700-літні роковини смерти того натхненого апостола Христа!

Бо ми нині на руїнах усього ідеалізму, всеї справжньої релігії і всеї всятости, в нашім світі володіють з тріюмфом найгірші кати, наїздники, Джінґісхани, поневолені народи даром шукають союзників, тюрм в Европі щораз більше, а хижих аґобських вовків вигубить хіба ясна зброя святих местників Народу.

Василь Бобрів (Смутний).

РУЇНА.

(Спогади звичайного старшини).

(5)

З першого дня я поставився до нього з сугубим недовірям і стежив непомітно за кожним його рухом. Завжди він оповідав про чудесні нібито порядки червоних москалів, про їх здатність до організації й т. и. Волох та Голуб з захопленням слухали ці казки. Я теж робив вдоволене й зацікавлене обличча, чим не мало причинився до позискання їх довіря. Звичайно я товкся завше в їх товаристві, висловлював свої думки згідно з їх новими поглядами й це зміцняло те довіря, яке вродилося у них до мене. Голуб, або „полковник", хитрий дядюшка, досить молодий як на полковника ґенерального штабу, не грав жадної ролі в „штабі" й для чого він там істнував, невідомо мені й досі. Пізнійше його Волох, здається, розстріляв.

Деякий час я став помічати якесь особливе до себе відношення з боку Волоха, який часом кликав мене з собою до їдальні або реставрації обідати, розмовляючи зі мною як зі своїм і т. и.

Одного разу, коли він був в особливо гарному настрої, погладжуючи свою клочевату бороду, звернувся до мене:

— Приступай до формування звязкового відділу в бриґаді. Ти хлопець хороший, я тобі вірю.

Це був успіх. Дійсно, Волох не довіряв нікому. Потрібні папери писали Харченко, або Голуб, заперщись наперед гарненько в купе.

Нелегка справа була формувати такий відділ. Технічних складів не було, а значить і майна технічного також.

Проте наказ був досить ясним і перепитуватись не приходилося.

Я знав, що треба звязатися хоч зі штабом армії, щоби показати працю, тим більше, що бажання лишатися служити в осиному кублі мені не всміхалося. Мені пощастило дістати апарата телефонного та верстов пять кабелю. Вибравши козаків, які були вже телефоністами й розумілися на тому, я потяг лінію до штабу армії; апарат мав установити в купе „отамана Гайдамацької бриґади", яка налічувала дві сотні.

— Пане отамане, дозвольте поставити у вас в купе телефона. Чи може в другому якому місці?—звернувся я до Волоха.

— От молодець. Не встиг заступити і вже діло помітно. Люблю таких. В купе, в купе. З ким ти звязуєшся?

— Та думаю зі штабом армії, щоб не ходити раз по раз.

— Гаразд, валяй!

Я увійшов в купе. Волох стояв біля ваґона й весело гомонів.

У нього відлягло з душі. Присутність юнаків його турбувала, а тепер з відходом останніх він цар і бог, з його власного виразу.

Бистрим оком я оглянув „робочий кабинет"" отамана й трохи не скрикнув від здивовання й злости. В кутку на полиці було навалено ріжної большевицької літератури, аґітаційного характеру. Я схопив першу-ліпшу книжку. „Книжка красноармейца" — прочитав я з цікавостю й разом злостно. Оглянув решту — тонкі брошурки та відозви. Установлюючи апарата, я непохитно вже певний був щодо таємних нарад та невідомих мені осіб. Поруч з потягом головного отамана виховувалася зрада. Зрада за українські гроші, в центрі українського уряду та поруч з командуванням. Думки мої перебив Волох, що ввійшов тихо, мов котик. Я саме получився зі штабом.

— Що, вже є звязок?

Я бачив, що його це не дуже цікавить. Цікавило його вражіння, зроблене большевицькою літературою на мене. Я це відчув у нічого незначучім питанні Волоха.

— Так, пане отамане, — відповів я байдуже, — хочете говорити, я викличу.

— Потім. Я тобі хотів показати цікаву річ...

В цей час увійшли Голуб та Харченко. Я розумів, що вони роблять мені іспит моїх переконань. Волох дістав ту саму книжечку, яку я вже бачив, і подав мені. Удаючи зацікавленість та захопленість, я переглядав книжечку й коли, переглянувши, повертав, висловив свої коментарі.

— Назвичайно гарно. Отце дійсно потрібна річ.

Я бачив задоволення на обличчах цих трох мерзотників і дякував, що був колись актором. На цей раз мені вдалося їх обкрутити.

Відмовившись якимсь ділом, я вийшов на повітря. Треба було щось надумати. Явна зрада готовилася в найближчому запіллі. Треба якось було рятуватися. Я був один. Довіритися не було кому. Був один товариш у мене, Легинь, але йому я також боявся відкритись, бо останній товаришував з Волохом, а дійсних поглядів його в останній час я не знав. Пішов до Мішакова порадитись, але застав його непритомним; він вже лежав слабий на тиф. Але час не стояв, і треба було щось видумувати. Даремно я намагався заснути. В темряві ваґона снувалися думки без системи, без ладу. Я не міг упорядкувати свого мозку, виробити остаточного пляну. Заснув десь досвіта.

Вставши нізно, вийшов я прогулятися (бо роботи фактично не було). Гуляючи по пероні двірця, я прислухався до гарматної стріляшини, яка здавалася зовсім близькою, завдяки чистому, безвітряному морозному повітрю. Раптом побачив Волоха, виходячого з ваґона головного отамана, й не помітив, як коло нього створилася купка, що все зростала, козаків з охорони отамана. Волох, певно, з дозволу Петлюри вербував охочих до своєї бриґади. Митюжок тривав недовго. Волох зійшов на перон. Зустрівши мене, з батьківськими пестощами обняв мене за талію, усміхаючися хитрою мужичою усмішкою, ніби після доброго продажу свиней або овець.

Нарешті заговорив. Заговорив тоном переможця, у якого на прикметі велитенські заміри.

— Диктатор! Бачиш? — показуючи на потяг головного отамана, та трохи не скрежучи зубами.

— Я тобі покажу диктатора, — ніби про себе вже додав, — я буду диктатором! Як ти мислиш? — звернувся він до мене.

Що міг я відповісти? Я згодився зразу, ніби мислив і раніш про це. Разом з тим у мене виникла думка: докласти усе Петлюрі. Цей хижак не повинен гуляти й робити зрадницьке діло під самим носом. Але як це зробити? Певно коло головного отамана є вуха Волоха, і заки що зроблять Волохові, я з пробитим черепом валятимуся десь під одкосом залізниці. Ми мовчки гуляли по пероні, наче найліпші в світі приятелі, або свояки. Мені набридло вже товариство цього хама й добре було, що він мовчав. Підійшов Харченко й покликав його, щось прошепотів на вухо й вони хутко пішли до свого потягу. Будинок зпустів на цей час; була дванацята година, обідня пора. Я згадав Олександра Петлюру, з яким був у приятельських зносинах, і відразу прийшов до рішення.

— От кому я мушу зясувати все, що знаю. Він мене знає й не вірити мені нема підстав.

Зволікати не можна було. Оглянувшись, я угледів дві спини, що хутко відходили в бік міста. В них пізнав Волоха та Харченка. Не роздумуючи більше, я пішов до потягу головного отамана. Розпитавшись про коменданта сотника Куліковського, вступив до ваґону другої кляси.

Чисто, гарно, тепло — повний контраст до нашого штабу. Вартовий старшина, довідавшись про мою мету, зник у довгому коритарі й через хвилину зявився, просячи до купе. Окрім Олександра Петлюри я застав ще сотника Куліковського, за сніданням, у доброму гуморі, ніби за ваґонами їх вже не цікавило нічого. Наче справа наша стояла ліпше від американського доляра.

Розповівши про свої спостереження, не співчуття угледів я, а сміх веселий.

— Та що ти, Василю! Волох великий патріот, не може бути цього. Сідай краще снідати!

Я всіма, які мав, арґументами силкувався на них вплинути; до найменчих подробиць росповів, що знав. Але бачив, що діла не буде. Волохові вірили більше ніж мені. Лишалося прохати, щоби не дійшло до Волоха моє донесення й відкланятися. Наприкінці цього тяжкого побачення я зауважив:

— Дивись, Сашко, добре! Передай це головному отаманові. Як патріот я довів до відома.

— Добре, добре. Не турбуйся, серце.

Кращеб я не ходив до потягу головного отамана. Одно я бачив — погубили голови. З невеселими думками прийшов я до полк. Мішакова, що опритомнів. Розповів йому про все, але він мені порадив: краще мовчати; Волох в Проскурові мав силу, якої не мав уряд та командування. Ще з більш сумним настроєм вертавсь я до ваґона та, видно, не судилося мені вже бути в штабі „Гайдамацької Бриґади".

На зустріч мені біг Легинь.

— Тікай і то неґайно! Волох чекає тебе й певно розстріляє. Палець загнув і лається на всі корки.

Усі знали цю прикмету — загнутий палець.

— Я йому покажу шпиґунство, кричить весь час. Тікай, бувай здоров!

Поцілувались ми ніби перед смертю й Легинь зник десь у бічній вулиці. І дійсно не сподівався він мене вже бачити. Вірні слуги Волоха мене шукали в місті.

Здивувався полк. Мішаків мойому хуткому поворотові. Коротенько розповівши, узяв у нього на швидку зроблену леґітимацію на імя урядовця інтендантури, що ніби командирується до Константинова, пішов з хати полковника, куди могли кожної хвилі зайти за мною волоховці.

Вийшовши на вулицю, я не мав пляну. Як іти, не мав уяви. Навіть не знав, у який бік. Мапи не було, бо вийшло все несподівано. Мешканців питати, можна було звернути увагу. Рішив посовуватись по залізниці. В крайнім разі, мислив, піду. Вулиці були повні військових, які не звертали уваги ні на що. На дорозі зі стації показалася невеличка процесія — ховали командіра панцирного потягу, Твардовського. Не було пишноти, не було музик — лише декілька козаків сумно брили за труною, потираючи вуха.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗЛУЧЕНІ ЧИ З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ?

Аргумент Романа Заклинського зі Станиславова, що „американські газети пишуть невластиву назву „United States", є в цілости ненауковий. Що нас обходить, як Німці перекладають назву „United States"? Приміром, Німці называють Америку „Vereinigte Staaten der Nord Amerika", а ми знаємо, що „Сполучених Держав Північної Америки" на світі нема. Ще менший помисл є в тім, щоби покликатися на Поляків. Про науковий авторитет Поляків у світі ми ніколи не чули. Свій аргумент Роман Заклинський кінчить так:

„Др. Стефан Рудницький уживає виключно назви З'єдинені Держави, як нпр. в підручнику (2 видання) Калитовського Наука географії в гімназіях, Львів, 1912".

Здається, Роман Заклинський хотів щось сказати про Рудницького і Калитовського. Калитовський в українській науці не відомий, тому аргумент на сій точці можна лишити без відповіди.

Проти Рудницького ми покликуємо на свідків:

1) Словар Вебстера.
2) Словар Грінченка.
3) Українську Академію Наук.
4) Наукові видання на Україні.
5) Наш звичай.

1) Науковий словар Вебстера говорить:

Unite — to put together so as to make one.

По українськи to put together дослівно значить зіставити разом, злучити разом.

2) Словар Грінченка, на стороні 698, перекладає слово злучатися, **злучитися** на московське — **соединиться.** Слова **з'єднити** нема в Грінченка, тому є очевидним, що воно є буквальним перекладом московського „соединиться". Москалі называють Америку „Соединенні Штати", а Грінченко переводить „соединенний" на „злучений", — значить, уживаючи способу аргументовання Заклинського, ми можемо нараз доказати, що чорне є біле а заразом червоне і ще хто хоче.

Українська наука уживає слова злучити, сполучити, але хто бачив слово з'єдинити? Є в нас слова єднатися, обєднатися, але не з'єднити.

На тій самій стороні словаря Грінченко говорить: **Злучення** України з Москвою. Понизше Грінченко наводить: Горить щонебудь тільки через те, що кисльорд з ім' **злучається.**

Як видять читачі, Грінченко не уживає слова з'єдинитися навіть тоді, коли в хемічнім процесі горіння твориться найтісніше в дійсности мікроскопійне сполучення ріжних частиній в одно.

3) Українська Академія Наук у своїх виданнях уживає слів „сполучення держав", „Сполучені Держави", „Сполучені Штати". І так в Працях Правничої Комісії, Київ 1925, сторона 109, академик Лев Окиншевич пише:

„Р. 1654 Україна **сполучилася** була, в тій чи иншій формі **сполучення держав,** з московською державою.

В Записках Соціяльно-Економічного Відділу, Київ 1923, сторона 207, професор В. Яновський уживає терміну „**Сполучені Штати**".

4) Науковий журнал „Червоний Шлях" у числі 7—8, 1926, уживає на переміну „**Сполучені Держави**", „**Злучені Держави**", „**Америка**".

5) Український нарід, всі часописи в Америці і в Канаді, відколи ми тут є, уживають „**Сполучені Держави**", „**Злучені Держави**".

Як слово зединити не означає переміну в одно, то слово сполучати, злучати вповні заступає його. Як слово зединити означає перемінити в одно, то воно не відповідає змістови терміну „United States". Сполучені Держави не є одною державою, тільки є спілкою 48 незалежних, самостійних, суверенних держав, з котрих кожна має свою власну найвисшу законодатну ініціятиву і власть, найвисшу судейську власть, і найвисшу виконавчу власть.

В сім розумінню може бути зединена держава, але не з'єдинені держави. Бо зединені держави — се нонсенс. Се тесаме, як би хто говорив: австрійська дуальна монархія (подвійна поединча власть!), орел з двома головами, англійський король нараз в шістьох державах в одній особі, солодка сіль і солоний цукор, солодке скисле молоко.

Резюмуючи сказане ми приходимо до висліду, що термін „Сполучені Держави" (Штати) або „Злучені Держави" є правильний по змісті і по українській формі, і за се Українцям в Америці належиться повний кредит, мимо того, що ті, котрі покликуються на польські авторитети, нам сего кредиту відмовляють.

В. Шуль.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих є замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно гроший (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланням належитости.

Книгарня „Свободи".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Он-ко, Блумфілд, Н. Дж. — Ваша допись про збірку для Рідної Школи буде поміщена. Ваша згадка про протестантську раду в старім краю не буде. В Америці йде тепер рух за злукою всіх християнських церков в одну цілість хочби для громадянської роботи. Провід у сьому повели протестантські церкви, і вони не мають досить слів докору проти католицьких епископів, які не пускають католицьку церкву злучитися в сьому одному гуманітарному ділі з другими християнськими церквами. Тому й дивно воно виглядає, коли українські протестанти роблять якраз подібну роботу, яку самі протестанти в католиків осуджують. Епископ греко-католицької церкви дав приказ своїм священикам і громадянам, щоби всяка допомогова акція за старим краєм ішла лишень через інституцію, стоячу під необмеженою контролею католицького епископату. Тепер, як видно, протестанти, замісць виступити проти такої акції в імя релігійної толеранції, ідуть слідами католицького владики.

Г. Підскальний. — Ми правильно поміщуємо просто всі відозви ріжних старокраєвих інституцій о допомогу від своїх американських братів. На жаль, ці дописі часто приходять зле оброблені, недбало написані. Часто хтось з комітету звине всі відозви й письма зі старого краю, та так їх і шле до редакції. Тому люди, що хочуть приспішити поміщення таких відозв у газеті, зроблять добре, коли вони виготовлять від себе як найкоротшу відозву, наведуть у ній лишень найважнійші уступи зі старокраєвої відозви, та перепишавши се чітко, зашлють до редакції.

З українського життя в Америці.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Української Стрілецької Громади.

Після зїзду в Филаделфії дня 14. падолиста, 1926. вся праця Громади була звернена в першу чергу на внутрішну організацію. Вістку про повстання Громади приняли стрільці з одушевленням і зі всіх сторін напливають зголошення в члени Громади. Досі зорганізовано окремі самостійні Стрілецькі Гуртки в Ню Йорку, Шикаго та Дітройт а поодинокі стрільці зголосилися з ріжних місцевостий Злучених Держав, Канади, Бразилії та Аргентини. Навязано теж зносини з товаришами в Европі.

В звязку з організацією, Управа Громади, ще раз закликає всіх б. членів Української Армії, щоби негайно зголосилися в члени Громади, тому, що з днем 1, марта с. р. зачнеться праця над збіркою на захист українським інвалідам. В цій праці повинен взяти участь кождий бувший член Армії.

Кождий член Громади мусить виповнити Членський Лист, який можна одержати в Громаді або в поодиноких гуртках на місцях. Новооснованим Гурткам пригадується, що Управа Гуртка складається найменше з пятьох членів а саме: голови, скарбника, писаря і двох контрольорів. В міру потреби Управа поширюється на взір Головної Управи Громади. Членська вкладка виносить 25 центів місячно до Громади. Вкладку до Гуртка назначує кождий Гурток для себе. Вкладку до Громади платять дешень Гуртки в Злучених Державах і Канаді. Кромі цего Зїзд в Филаделфії рішив, що протягом 1927 р. кождий стрілець повинен зложити найменше 5 долярів на будову захисту інвалідам Української Армії.

На ту ціль Управа Громади вислала дня 8. лютого ц. р. на руки Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові суму $115.00, в яку входять: 40 долярів зі „Свята Злуки", устроєного в Филаделфії дня 30 січня с. р. заходом Стрілецького Гуртка ч. I. при співучасти Тов. Української Молодіжи та хору ім. О. Кошиця.

75 долярів як збірка від стрільців, членів Громади.

Подається до відома, що дня 19. лютого с. р. в Українській Гали при 23 і Брови в Филаделфії, Па., буде устроєний Стрілецький Вечір з танцями заходом Стрілецького Гуртка ч. 1. Дня 26. лютого буде устроєний Стрілецький Вечір з танцями, заходом Стрілецького Гуртка ч. 2, (Ню Йорк) в Сільвім домі при 77 Ст. Маркс Плейс в Ню Йорку.

Дохід з обох тих вечерів призначено на будову захисту інвалідам. Треба надіятися, що оба Гуртки доложать всіх старань, щоби вечері випали як найкраще а українська публика в Филаделфії і Ню Йорку морально і матеріяльно піддержить заходи Гуртків в допомозі тій так важній цілі.

Відносно допомоги в пошуканню праці поодиноким стрільцям, просимо всіх потребуючих заняття зголосити Громаді, якого саме заняття шукають. Прочих стрільців як і всіх свідомих Українців в Злучених Державах просимо подати нам відомости, чи є можливість одержати яке заняття в їх місцевости та якого рода. Всім цим щирим Українцям з гори складаємо щиру подяку за їх труд та поміч для стрільців.

Всім стрільцям подаємо до відома, що у всіх справах треба звертатися на адресу:

Strilecka Hromada,
P. O. Box 578,
Philadelphia, Pa., U. S. A.

За Управу Укр. Стр. Громади:
Д-р Володимир Галан, голова;
В. Петрусик, дисар.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФОРНІЯ.

Свято Івана Франка на березі Тихого океану.

Читаючи в дневнику Свободі чудові дописи з ріжних сторін Злучених Держав і Канади, я бачу, що з них читач може набрати повного образу з того, як іде народна праця по цілій американській землі. Що не сталобся в якійнебудь громаді, зараз відбивається відгуком у дописях до Свободи. Видно, кожда громада вважає своїм обовязком донести читачам Свободи про те, що вона відчуває, що вона думає, а передовсім, що вона робить.

Бачучи се, я постановив собі доповнити сей образ дописею з найдальше на захід висуненої української кольонії в Америці. Я маю на думці українську громаду в Лос Анджелес, у стейті Каліфорнія. Про неї досі ще і-дай не було нічого написано в газеті. Невеличка се громада, і досі їй було дуже трудно проявити більше діяльности. Однак з того не треба робити заключення, що наші імігранти в сій місцевости не цікавляться народними справами, що вони не хочуть помагати рідному краєви, що вони не живуть одним життєм з другими місцевостями на сході Америки. Якраз противно: І наша громада теж хоче станути в ряди других громад, і вона хоче разом з иншими боротися проти всякого лиха, що збирається над нашим народом, і вона хоче бути воїном, а не дезертиром у великій в світлій боротьбі нашого народа. Словом, і в нас, закинутих аж над самий Тихий океан, живе живий український народний дух.

Доказом сього най послужить наше свято, яке відбулося в нас дня 8. січня сього року. Як відомо читачам, Лос Анджелес є осередком фільмового промислу, і надивилися ми тут не на одну красну річ, але прецінь все те не зворушило наших сердець так, як наше свято в честь Івана Франка. Сподіюся, що читачі не подивуються, що я роскажу тут цікаву особисту пригоду, завдяки якій я довідався про се свято. Роскажу її тому, аби наші читачі набрали переконання, що значить жити на чужині без своїх людий і як простий припадок заверне людину до свого гурту.

Ідучи дня 5. січня сього року в стріткарі, я завважав у руках другого подорожного в стріткарі жовтий папірець, а на сьому портрет людини в українській народній вишиваній сорочці. Не треба було мені богато приглядатися, щоби пізнати Івана Франка. Я таки сейчас заговорив до сього добродія та попросив дозволити мені подивитися на папір. Сей дозволив. Там був оголошений концерт у честь нашого великого поета. Було подане місце, час, година концерту.

В означений час я був на означенім місци. На гали було вже поважне число громадян. За хвилю галя наповнилася. Підноситься заслона. На сцені портрет Івана Франка. Виходить гр. П. Р. Гонсет та виголошує про діяльність Івана Франка відчит по англійськи. Публика одушевлена. Виходить гр. Петро Стецько та говорить про працю Франка для України по українськи. Оплескам нема кінця. На звук української мови, на вид українського народа, споминається далекий, рідний край і поплили сльози нем одному слухачеви.

По перерві аматори стали грати драму Украдене Щастя. Гралй її аматори товариства Просвіти, а вивчив їх і коло виставлення штуки заслужився найбільше гр. Петро Стецько. Аматори вивязалися зі своєї задачі добре, і ми певні, що їх праця не піде на дармо, але причиниться напевно до оживлення народного руху серед Українців над Тихим океаном. Серед громади пояло зовсім новим духом, коли вона побачила сцену з рідного краю, старокраєві вечерниці, старокраєві звичаї-обичаї, почула прекрасні українські народні співи та на звуках рідної пісні перенеслася в рідний край. Неодин з нас, пригадуючися сій штуці, подумав собі, яке просте, але яке красне було життє в нашому рідному краю.

Громадяни нагороджали оплесками аматорів, які собі певно заслужили на похвалу. Та ще кращою похвалою для них є те, що нині всі допитуються, коли буде другий концерт, коли буде друге представлення, та чи не збиратися нам, лос-анджельській громаді, не лишень до концертів, але й до деякої матеріяльної помочи для наших братів у старім краю. При доброй волі зі сторони наших громадян народна робота певно піде краще вперед.

Ілля Вавричук.

— Ось тут, пане, є портрет вашого сина. Він казав собі його помалювати.

— Дуже подібний до нього.

— Але він іще не заплатив за нього!

— То також дуже подібне до нього!

— Мій брат то дійсно вродився в чепци — оповідає один добродій. — Дитинкою ще переревнув його чвалаючий кінь, але йому нiщо не сталося; пізніше на совганці заломився під ним лід — теж нiщо йому не сталося, набрався лише трохи нежиту. Студентом уже заховпила його на прогульці лявіна, скотився кількасот метрів на дїл і його відкопали навіть не зраненого. А тепер він уже двадцятьсемий рік жонатий і все ще задоволений.

Господиня (до жебручого діда): Видно, вам так дуже зле не живеться, коли ходите в камашах.

Жебрак: камаші, моя пані? То замісць чобіт я ношу, а під ними нема штанів!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ.

Вкінци українська кольонія в Ню Йорку дочекалась, після трох місяців перерви, Гаркавенка знова. Гаркавенко буде боротися в Ню Йорку в **великій Армори Гол на 34 ул. Борба відбудеться в понеділок 14. лютого. Противником Гаркавенка буде дикий американський кавбой Тамс Мондт, котрий за послідні три борби в Ню Йорку виходив все з побідою. Тамс Мондт рахується одним з сильнійших борців в Америці. Він любить викидати своїх противників поза ринг. Як виглядає, Мондт для Гаркавенка буде досить небезпечним противником.**

Як вивяжеться Гаркавенко в сій борбі, побачимо в понеділок.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БРОНКС, Н. Й. Отсим подається до відома членам Т-ва „Любов", відділ 298, що місячні збори відбудуться в суботу, 12-го лютого, 1927, в галі Sperber & Loebner, 1130 Southern Blvd., Bronx, N. Y. Проситься, щоби кожний член обовязково прибув на ці збори і виповнив свої залеглости. Минувших зборів Ви не явились, уряд відділу, щоби виконати відділовий обовязок відносно головної каси, заложив за Вас товариські гроші, а секретар за Ваших дітей дав свої власні. Як бачите, це все треба Вам виповнити, бо повторити знова цього неможливо. Тому ще раз проситься Вас прийти на збори, бо хто не прийде, може втратити свої всі привілеї, а потім, щоби на нікого не нарікав. Рівночасно подається до відома українського загалу, що хтоби бажав вступити в члени У. Н. Союза, проситься прибути на збори до Т-ва „Любов" в суботу, 12. лютого на повисшу адресу, і на зборах зможе сейчас записатися. — Секретар. 29—

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться дня 13. лютого, в гали Укр. Громади на 23 і Брави ул. Проситься всіх членів прибути і привести хоч по одному новому членови. — Никола Самбір, предс.; Іван Слободян, секр. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Отсим подається до відома членам Тов. ім. Мих. Грушівського, від. 219, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 12. лютого 1927. Проситься членів, щоби запамятали собі нумер галі, бо вже маємо другу галю на мітінги під ч. 63 Broom St. Проситься всіх членів явитись на сей мітінг, бо маємо важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару. — Гринько Доршенко, предс.; Іван Мудровський, секр.

БРУКЛИН, ГРІНПОЙНТ, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбувається дня 13. лютого, в словенській гали, 327 Leonard St., точ но о годині 5-ій вечером. Взиваеться всіх членів прибути на означений час і виповнити вкладки до Тов. і У. Н. Союза. Довгуючі члени будуть суспендовані після статута. — М. Федас, предс.; В. Сенишин, секр.

ОБОРН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 283, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в понеділок, 14. лютого, о год. 6.30 вечером, в гали церковній. Проситься всіх товаришів прибути, бо є важні справи до полагодження. Приходить до нас часопись Діло зі старого краю, і книжок Просвіти Товариство не спроваджує про гонор, але на те, щоби кождий товариш перечитав, як наші Браття в старім краю жиють і що роблять. На 1927 рік вибрано слідуючих урядників: Андрій Шварик, кошовий; Михаїл Грубий, заст. осаул; Лесь Зобків, писар протокол.; Іван Малиса, писар фінанс.; Марко Дейнега, заст.; Іван Гуменецький, скарбник; Григорій Мулик, заст.; Іван Коковський, заст.; Теодор Олейник, заст.; Іван Щербій і Іван Базар, контр. комісія; Семен Цюпило і Адам Штайзер, доз. хорих; Семен Мериблуд, сотник. На мітінгу будемо принимати до Товариства хлопців від 16 літ. Учителя вправ маємо доброго, тому ставайте в ряди Запорожської Січи і возьміться щиро і охотно до вправ січових. — Л. Зобків, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. князя Данила, від. 356, повідомляє, що річний мітінг відбудесь о 2-ій год. попол., в неділю, дня 13. лютого, в гали Укр. Громади, 3322 North Lawrence St. Буде вибір уряду і богато важних справ, котрі мається полагодити. Неявившийся член заплатить кари $1.00, а урядник $2.00. — М. Долиний, предс.; В. Скольський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє, що мітінг відбудеться в неділю, дня 13. лютого, під ч. 303 Hudson Ave., о 3-ій годині пополудни. Проситься місцевих і позамісцевих сестер явитися на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Дальше проситься сестер постаратись привести нових кандидаток в члени, яких будемо приймати без оплати вступного. — П. Росоловська, предс.; К. Олексин, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Подається до відома членам, що місячні збори Тов. Згода, від. 294, відбудуться дня 13-го лютого, в церковній гали на Grand St., о 3-тій год. пополудни. Проситься членів вирівнати свої довги, а також щоб поприносили обіцяні жертви на Сиротинець, тому, щоби не чекати з висилкою попередно зібраних на цю ціль грошей. — А. Нагребецький, пщ.; С. Баюс, секр.

Суддя (до обвинуваченого): Не випирайтеся! Краще признайтеся, що ви пустилися на легкий, жебрачий хліб. Таж полісмен приловив вас саме на тім, як ви витягнули руку!

Обвинувачений: Алеж, пане судде! Я лише хотів переконатися, чи паде дощ і тому витягнув перед себе руку.

Лікар: Мусите конче уживати більше руху. Що вечера після заняття, повинні ви вийти ще на прохід бодай якихсь пять миль. А яке ваше заняття?

— Я є листарем.

Обережна.

Чоловік вернув до дому і застав двері замкнені на ключ. Не міг діждатися жінки, тому прикликав шлюсаря, щоби отзорив двері витрихом. В кімнаті на столі найшов картку: „Я пішла до товаришки. Ключ є під витирачкою перед дверми".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВІДОЗВА

ЗБАРАЖЧАНЕ, ДЕ ВИ?

Не одну, а двайцять відозв читали ми зі Збаража в українсько-американських ґазетах, в котрих прошено збаражчан в Америці о поміч на будову Народного Дому в Збаражі.

Здавалося, що еміґранти з так свідомого й поступового повіту, яким був Збараж перед війною, зложать на перший поклик кілька тисяч долярів. Здавалося... та на жаль на всі дотеперішні заклики зі Збаража на 3000 збаражчан в Америці, лише 300 сповнили свій народний обовязок а решта в числі 2,700 „оглухли, не чують".

Може хто скаже, що колиб в Америці були Збаражчане з висшим чи середним образованням, або хоч світські чи духовні сили, то певно, що такі люде, маючи шкільне образовання, могли би богато причинитися до збіркової акції. Така свідома, що так скажу, інтеліґентна сила, моглаби написати відповідний агітаційно-заохочуючий заклик до збаражчан, пояснилаб суть справи, зложилаб в першій мірі сама жертву, а тоді певно наш менше свідомий збаражчанин, звичайний робітник не пожалувавби й від себе кілька долярів. Так то дехто думав би.

Та так воно не є. Не бракує нам в Америці збаражчан з середнім і навіть висшим образованням. Шифи привезли нам зі збаражчини не одного, а більше дозина світської та духовної інтеліґенції.

Значить, є тої української інтеліґенції зі збаражчини більше дозина: священики, учителі, редактори, економісти, артисти-музиканти, сальоністи, будівничі, доктори, ґросерники, продавці лотів і домів. Є праві й ліві, свідомі і несвідомі, відомі і невідомі.

А спитайте їх, чим вони відплачуються свойому народови, свойому повітови за хліб, що збавляли в шкільних молодих літах?

Та скажете: не ставте таких драстичних визовів інтеліґенції зі збаражчини, бо образиться і не дасть жертви на будову Укр. Дому в Збаражи.

Ваша правда. Але чомуж та наша висша й образована братія до тепер не сповнила свого обовязку супроти свого повіту?

До тепер ми їх не ображували, лиш просили, а образована „братія" мовчала. Так отсе ще в послідне просимо всіх збаражчан, всю українську інтеліґенцію світську і духовну: приґотовляйтесь до збірки на будову Українського Народного Дому в Збаражи, котра буде тревати від дня 21. лютого до 1-го марта 1927.

Колиж свідома громада, світська і духовна інтеліґенція ще й тепер останеться байдужа до помочи Укр. Домови в Збаражи, і коли вони не стануть на переді збіркової акції, то ставай в ряди збаражчан ти, український робітнику, ти, що не маєш шкіл, не посідаєш науки, а ле маєш зате чисте серце, наповнене любовю до рідної землі та рідних братів, що борються за своє визволення.

Збаражчане! Дім в Збаражи має коштувати 20,000 долярів. Нас збаражчан є в Америці 3,000. Як би кождий дав лише 2 доляри, а як би по 5... Хиба справді так тяжко дати пять долярів?

Це-ж жертва не на коршму, а на Дім, де буде ширитись просвіта, творитиметься сила українська, кузня, де гартуватиметься дух сильний для боротьби. Це буде місце збірне до виховання активної та боєздатної молоді за національне та клясове визволення нашого народу з ляцького ярма. Чи ж найдеться такий, що пожалує на так благородну ціль пять долярів? А як найдеться такий, то хто він, як його назвати?

Та щоб довше не зволікати, бо комітет будови в Збаражі зараз з весною приступає до викінчення початої будови, пропоную — „Тиждень Збаражчан в Америці", котрий зачнеться від неділі 27. лютого а скінчиться в неділю, 6-го марта 1927.

Найже кождий збаражчанин, в кождій місцевости, хтоб він не був, інтеліґент чи робітник, священик чи ґросерник, лівий, чи правий, католик чи православний, посвятить тій справі трохи труду і переведе збірку в своїй місцевости.

Зібрані жертви висилайте впрост до Збаража на адресу д-ра Івана Кульчицького, а дрібні жертви можете висилати до Комітету Збаражчан в Нюарку, Н. Дж.

Від себе зачинаю збірку в той спосіб, що складаю до Комітету Збаражчан в Нюарку ще раз 25 дол. і покликую до зложення жертв, відповідно, хто скільки може: о. Д. Добротвора, тов. А. Животка, Пана Кирилюка, Мерещака з Ансонії, Д. Возного з Клівленд. В. Малюшевського з Кромптон, Шеретія з Бабильону, Д. Мечника з Нюгевен, Іл. Панахиду з Порт Честер, С. Вавруха з Бріджпорт, Махіброду з Нортгептон, В. Собуцького з Бруклина.

Кождий з тих, кого я кличу, обовязково най покличе від себе по пять других Збаражчан.

К. Багрій,

19 Morton St., Newark, N. J.

ВІДОЗВА

Отсим взиваємо Вас, Товариші Робітники, і просимо вислухати наші заміри народного обовязку, який ми з так малими а завзятими силами взяли на себе: будувати власну домівку, деб мались містити Кооператива „Сільський Господар", Читальня „Просвіти" і Молочарня „Наш Прапор" як рівнож і саля, де малибся давати вистави рідної штуки та мистецтва.

Ми виключно робочий нарід. Тяжкою працею здобуваємо кусок хліба в теперішних невідрадних часах, обмежуємо найконечнійші життєві потреби, беремось за так великі завдання, щоби останними силами оборонитись перед наступом, який намагається здушити все культурне та громадське життя, вичародовити сотки нашої молоді й виперти цілком все те, що дає ознаки українського життя.

Однак, хоч тяжко виконати задумане нами діло, ми йдем непохитно вперед з надією, що Ви, Товариші, зрозумієте наше тяжке положення. Ви відгукнетесь на наш поклик, та своїми жертвами докажете, що ми як одна родина стаємо в обороні своїх народних справ і свого брата, коли він за слабий, щоби власними силами побороти трудноші і твердо віримо, що наш клич не лишиться „голосом вопіющого на пустині".

Серники долішні, дня 17. грудня 1926 р.

За Будівляний Комітет:

Олекса Пенкевич, голова; **Гриць Мачинський,** скарбник; **Іван Полозяк,** секретар.

За Уряд Читальні „Просвіти":

Михайло Романків, голова.

Господарсько споживча Спілка „Сільський Господар" кооператива з обмеженою порукою в Серниках долішних:

Олекса Пенкевич, заст. гол. кооперативи.

За Уряд парохіяльний:

свящ. **Дм. Янів,** гр. кат. парох.

Адвокат: Вкінці, панове судді, мій клієнт обвинувачений лише за звичайну крадіж...

Обвинувачений (до адвоката): Звичайну! Ви так кажете, пане адвокат, але рад би я знати, чи ви таке говорили би, колиб вам прийшлося виконати таку „звичайну" крадіж!